

z dnia 20 grudnia 2021 r.
Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY SIEDLCE**

z dnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlce na rok 2022

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, 1834.) oraz art. art.10 ust.3 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałania narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.) Rada Gminy Siedlce uchwala co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlce na rok 2022, którego treść stanowi załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Siedlce.

§ 3.

Uchwała wchodzi z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Andrzej Rymuza

Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlce na rok 2022

WPROWADZENIE

Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlce na rok 2021 zwany dalej „Programem”, określa priorytetowe kierunki działań związane z profilaktyką i przeciwdziałaniem narkomanii w oparciu o zadania własne gminy, wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.), które są zgodne z wytycznymi Krajowego Biura do spraw Przeciwdziałania Narkomanii. Gminny Program stanowi część Strategii Rozwoju Gminy Siedlce na lata 2016 – 2026 oraz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Siedlce na lata 2021-2027 i uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki uzależnień, określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025

Na bazie powyższego, tworzony jest rokrocznie Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlce, który będzie realizowany też w roku 2022. Głównym celem programu jest kształtowanie polityki społecznej poprzez prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień od narkotyków oraz doskonalenie istniejącego systemu przeciwdziałania uzależnieniom dostosowanego do zmieniających się potrzeb i zagrożeń.

Niniejszy program jest kontynuacją i rozwinięciem sprawdzonych już działań podejmowanych w latach poprzednich i obejmuje w szczególności:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy narkomanii,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

I. ZJAWISKO NARKOMANII JAKO PROBLEM SPOŁECZNY

Problem uzależnienia od narkotyków jest w naszym kraju dostrzegalnym zjawiskiem, które stało się w drugiej połowie XX wieku problemem społecznym, rozwijającym się szczególnie wśród młodego pokolenia. Używanie substancji psychoaktywnych przez młodych ludzi jest wyzwaniem dla zdrowia publicznego z powodu związanych z tym konsekwencji i problemów. Narkomania stała się stopniowo problemem medycznym, społecznym i kulturowym. Dziś spostrzegana jest jako jednostka chorobowa o złożonym charakterze. Na szeroką gamę, innych niż alkohol i tytoń substancji psychoaktywnych, składają się takie

substancje legalne, jak leki przeciwbólowe i nasenne, sterydy anaboliczne czy substancje wziewne oraz szeroki wachlarz substancji nielegalnych. Pod pojęciem substancji nielegalnych rozumiemy tu substancje, których produkcja i obrót nimi są czynami zabronionymi przez prawo. W języku publicystyki substancje te często nazywane są narkotykami¹.

Dla określenia zespołu uzależnienia od narkotyków często stosowane są terminy: narkomania, lekomania, narkomania, toksykomania, chemio zależność, lekozależność. Przez narkomanię należy rozumieć kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których zachowania związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych uzyskują wyraźną przewagę nad innymi.

W narkomanii, w odróżnieniu od choroby alkoholowej, prócz uzależnienia fizycznego oraz psychicznego, występuje także uzależnienie społeczne. Problem używania narkotyków jest dodatkowo złożony pod względem prawnym. Używanie narkotyków jest nielegalne i często ukrywane, trudno jest zatem ocenić rozmiar występowania tego zjawiska oraz związanych z nim niekorzystnych konsekwencji zdrowotnych. Najpełniejsze informacje dotyczące ilości osób uzależnionych od narkotyków posiadają instytucje zajmujące się problemem narkomanii. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii oraz Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy współpracy Instytutu Psychiatrii i Neurologii realizuje szereg badań z zakresu używania substancji uzależniających w ramach europejskiego projektu: „European School Survey Project on Alcohol and Drugs” (ESPAD).

Bardzo trudna jest ocena rzeczywistego zasięgu zjawiska używania narkotyków przez młodzież, w tym młodzieży z terenu gminy Siedlce. Zwiększyła się podaż i różnorodność narkotyków na nielegalnym rynku, a tym samym ich dostępność. Zmieniły się wzory używania, jak i rodzaj najczęściej używanych substancji. Narkotyki stały się elementem towarzyszącym zabawom młodzieży, jak również wspomagają młodych ludzi w nauce.

Według badań przeprowadzonych przez Instytut Psychiatrii i Neurologii ważnym czynnikiem regulującym zasięg i intensywność zjawiska narkomanii jest grupa rówieśnicza, która ma ogromny wpływ na zachowania jednostki i poprzez reprezentowany system normatywny egzekwuje określone zachowania (np. jako formę inicjacji czy też jako wyraz buntu). Grupa tworzy bowiem środowisko sprzyjające szerzeniu się narkotyków. Staje się usprawiedliwieniem samodzielnego przebywania poza domem, zachęca do pierwszych prób, ułatwia dzielenie się narkotykami i nabytymi doświadczeniami. Młodzieńcza potrzeba buntu jest także ważnym czynnikiem skłaniającym do sięgania po narkotyki. Młodzież chce robić rzeczy, które spotykają się z aprobatą rówieśników. Ponadto narkotyki zespalają środowisko młodych. Często narkotyki są jedynym spoiwem zapewniającym grupie rówieśniczej trwałość. Narkotyki są często używane przez młodzież z rodzin dysfunkcyjnych jako środek redukujący lęk i dający poczucie bezpieczeństwa. Główną przyczyną narkomanii w takich rodzinach jest deficyt podstawowych potrzeb, jakie powinna zaspokajać rodzina, tj. potrzeby bezpieczeństwa i miłości. Są to potrzeby dominujące w procesie rozwoju dziecka i gdy nie są zaspokojone, dziecko kieruje się często w stronę znalezienia substytutu ich zaspokojenia, którym jest, przynajmniej w początkowym stadium, zarówno narkotyk, jak i poczucie przynależności do jakiejś subkultury.

Istotnym czynnikiem sięgania po narkotyki młodego pokolenia jest także zwykła nuda. Brak możliwości zaspokajania różnego rodzaju potrzeb poznawczych i emocjonalnych w wyniku ograniczenia dostępności rozmaitych form aktywnego spędzania czasu wolnego prowadzi do wyalienowania (poczucie

¹ J. Sierosławski *Substancje psychoaktywne. Postawy i zachowania*, Szczecin 2011

izolacji), poczucia bezsensu i straty czasu. Brak zajęcia może rodzić frustrację, która z kolei owocuje poczuciem bezsensownie mijającego życia. Narkotyki stają się wtedy formą szukania alternatywy, dając na krótki czas poczucie siły i swoistej mocy w przezwyciężaniu bezbarwności codziennego dnia. Bywa też, że młodzi ludzie wykorzystują substancje w celu realizacji konkretnych zadań, np. wspomaganie koncentracji przy uczeniu się. Poprzez używanie nowych substancji psychoaktywnych z grupy stymulantów zyskują energię i motywację do działania, do wykonania konkretnych, czasami przyziemnych czynności, ale też używanie substancji pobudza ich kreatywność. Według raportu z badania Instytutu Psychiatrii i Neurologii młodzi ludzie mają wrażenie, że pod wpływem używania tych substancji ich mózg staje się bardziej wydolny, co pozwala im zrozumieć różne rzeczy lub popatrzeć na nie z nowej perspektywy. Mówią o doświadczaniu rozszerzenia perspektywy poznawczej. Z badań wynika, iż motywem do zażycia substancji może być zazdrość wobec kolegów, którzy mają takie doświadczenie za sobą, chęć znalezienia się w grupie osób "wtajemniczonych" i ciekawość działania danej substancji. Nowe substancje psychoaktywne pozwalają zmieniać postrzeganie rzeczywistości na bardziej pozytywne, zdystansować się wobec doświadczanych problemów, zaakceptować trudne doznania, czy sytuacje. Młodzież poprzez używanie nowych substancji psychoaktywnych próbuje sobie poradzić ze swoją nerwowością, z tym, że przeżywają mocno różne sytuacje, problemy, nie radzą sobie z emocjami. Szukają relaksacji i spokoju. Przyjmowanie substancji psychoaktywnych może mieć związek z poszukiwaniem akceptacji, swojego miejsca w towarzystwie oraz chęcią przynależenia do grupy. Korzyści płynące z używania mogą mieć charakter długofalowy i dotyczyć poszerzenia repertuaru zachowań i zdobycia umiejętności rozluźniania się również w sytuacjach, którym nie towarzyszy używanie substancji.

Narkomania nie jest zjawiskiem jednowymiarowym – można bowiem wyróżnić zarówno uzależnienie, jak i problemowe używanie narkotyków. Jedno i drugie jest problemem zdrowotnym, bowiem niesie za sobą poważne ryzyko dla zdrowia publicznego, szczególnie w kontekście chorób infekcyjnych (HIV, żółtaczka, choroby weneryczne). Przyjmowanie substancji psychoaktywnych może prowadzić do uzależnienia, które powoduje wykluczenie społeczne, jest ściśle związane z wieloma innymi problemami społecznymi, a w skrajnych przypadkach problemami tj. przestępczość, bezrobocie, bezdomność czy prostytutka. Narkomania jest chorobą dotyczącą wszystkich grup społecznych, niezależnie od wieku, wykształcenia i statusu materialnego. Z badań raportu Instytutu Psychiatrii i Neurologii wynika, że młodzi ludzie obawiają się ryzyka związanego z doznaniem szkód w obszarze zdrowia somatycznego i psychicznego. Są to szkody zarówno o charakterze krótkotrwałym jak i długotrwałym. Młodzi ludzie używający nowych substancji psychoaktywnych ryzykują rozwinięciem się u nich uzależnienia. Według respondentów szczególnie niebezpieczny może być pierwszorazowy kontakt z substancją, kiedy trudno przewidzieć reakcję własnego organizmu. Najpoważniejsze ryzyko ponoszone przez młodych ludzi to utrata życia. Ryzyko szkód zdrowotnych podnosi nieznajomość składu zażywanej substancji, gdyż za każdym razem pod tą samą nazwą może być sprzedawany inny produkt. Wspominają też o ryzyku popsucia relacji z rodzicami, w razie gdyby dowiedzieli się o problemie, obawiają się utraty zaufania rodziców. Potencjalne ryzyko związane jest z przyjmowaniem substancji o nieznanym składzie, ale też przypadkowego spożycia w klubie, podczas imprezy, niechcianej substancji, np. "tabletki gwałtu". Wg raportu młodzi ludzie wspominają o poważnych zaburzeniach psychicznych, doświadczeniach stanów lękowych i urojeń oraz próbie samobójczej. Badani obawiają się również konsekwencji prawnych, które mogliby ponieść.

Z powyższych danych wynika, że zjawisko używania narkotyków ma negatywne konsekwencje dla najbliższego otoczenia oraz zakłóca prawidłowe funkcjonowanie całego społeczeństwa, rodząc szereg szkód i kosztów. Dlatego też używanie narkotyków nie może być kwestią społecznie obojętną i należy podejmować odpowiednie działania profilaktyczne w celu zapobieganiu, opóźnianiu i redukowaniu używania substancji psychoaktywnych.

II. NOWE SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE

Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2019 r. poz. 59) wprowadziła nazewnictwo „Nowe Substancje Psychoaktywne” (NSP) - dotychczas znane jako dopalacze. NSP to produkty o zróżnicowanym składzie, które łączy jedna wspólna cecha: Zawierają substancje psychoaktywne działające na układ nerwowy człowieka w podobny sposób co dotychczas znane narkotyki. Substancje te są produkowane zarówno przez człowieka, (czyli syntetyczne), jak i pozyskiwane z roślin. NSP zawierają niezwykle groźne dla zdrowia i życia substancje. W grupie NSP (dopalaczy) znajdują się substancje o różnym działaniu. Możemy je podzielić na trzy typy: o działaniu pobudzającym, o działaniu halucynogennym oraz o działaniu reklamowanym jako zbliżony do marihuany. Większość dopalaczy charakteryzuje się tym, że już w niewielkich dawkach działają na ośrodkowy układ nerwowy, dlatego bardzo łatwo można je przedawkować, co prowadzi do poważnych konsekwencji dla zdrowia fizycznego i psychicznego, a nawet śmierci.

Niepokojącym zjawiskiem jest nadal wysoka liczba zatruć NSP. Dopapalacze pojawiły się na polskiej scenie narkotykowej w 2008 r., a już w 2009 roku była to najpopularniejsza substancja psychoaktywna - była stosunkowo tania, łatwo dostępna i nie nielegalna. W odpowiedzi na zaistniały problem wprowadzano kolejne nowelizacje ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, mające na celu ograniczenie używania dopalaczy. Liczba podejrzeń zatruć dopalaczami w Polsce w 2015 roku wyniosła 18,92 przypadków na 100 tysięcy mieszkańców, w kolejnych latach liczba ta malała. W roku 2018 wskaźnik zatruć dopalaczami wskazywał 11,08, w 2019 roku liczba zatruć spadła do 5,60 przypadków na 100 tysięcy mieszkańców, natomiast w roku 2020 spadła , aż do 2,10 przypadków na 100 mieszkańców.

Poniższe wykresy i tabele przedstawiają obrazowo wskaźniki zatruć NSP/SZ w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców według województw, a także z podziałem na poszczególne grupy wiekowe według Raportu Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczący zatruć środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną w Polsce z 2020 roku.

TABELA 3. Wskaźnik zatruc NSP/ŚZ na 100 tys. mieszkańców według województw w 2020 r.

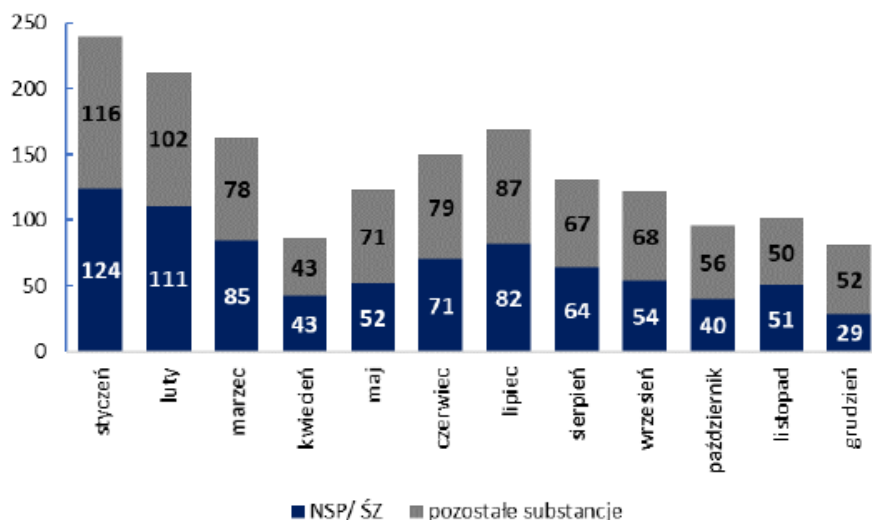
Lp.	Województwo/liczba mieszkańców		Wskaźnik IMed na 100 tys. mieszkańców Polska/województwa
	Polska	38 354 173	2,10
1	dolnośląskie	2 898 525	0,83
2	kujawsko - pomorskie	2 069 273	3,53
3	lubelskie	2 103 342	0,86
4	lubuskie	1 010 177	2,28
5	łódzkie	2 448 713	6,94
6	małopolskie	3 413 931	0,79
7	mazowieckie	5 428 031	0,85
8	opolskie	980 771	0,10
9	podkarpackie	2 125 901	0,00
10	podlaskie	1 176 576	1,02
11	pomorskie	2 346 717	1,53
12	śląskie	4 508 078	5,57
13	świętokrzyskie	1 230 044	0,49
14	warmińsko - mazurskie	1 420 514	0,28
15	wielkopolskie	3 500 361	2,26
16	zachodniopomorskie	1 693 219	2,13

TABELA 2. Liczba zatruc NSP/ŚZ w Polsce w 2020 r. w poszczególnych grupach wiekowych

Wiek	Grupa wiekowa	Przedział wiekowy	Liczba zgłoszeń
do 18 r.ż.	1	0 - 6 lat	2
	2	7 - 12 lat	3
	3	13 - 15 lat	35
	4	16 - 18 lat	85
Razem do 18 r.ż.			125
powyżej 18 r.ż.	5	19 - 24 lata	215
	6	25 - 29 lat	160
	7	30 - 39 lat	222
	8	40 i więcej lat	76
Razem powyżej 18 r.ż.			673
wiek niezany	9		8
RAZEM			806

źródło: Raport Głównego Inspektora Sanitarnego z 2020 roku

WYKRES 2. Liczba zatruć w Polsce zgłoszonych w poszczególnych miesiącach 2020 r. z podziałem na NSP/ŚZ i pozostałe substancje

źródło: Raport Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczący zatruć środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną w Polsce z 2020 roku

Analiza trendów rozpowszechniania używania nowych substancji psychoaktywnych przeprowadzona przez Głównego Inspektora Sanitarnego napawa optymizmem. Tendencjom spadkowym w tym zakresie towarzyszy wzrost przekonań o ryzyku związanym z używaniem tych substancji, nie tylko w sposób regularny, ale także na poziomie eksperymentowania, wskaźniki dostępności tych substancji według GIS także weszły w trend spadkowy.

III. DIAGNOZA LOKALNA

Zadania zaplanowane do realizacji przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Siedlcach wynikają z prowadzonej w 2021 roku Diagnozy Problemów Społecznych oraz opracowanej na jej podstawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Siedlce na lata 2022-2027, nakierowanej w sposób szczególny na problemy uzależnień i przemocy w rodzinie. Analizę oparto na danych otrzymanych w wyniku badań obejmujących swoim zasięgiem dorosłych mieszkańców, sprzedawców sprzedających i podających napoje alkoholowe oraz wyroby tytoniowe oraz uczniów szkół podstawowych zlokalizowanych na terenie Gminy Siedlce. Badania ankietowe przeprowadzono za pomocą ankiety internetowej (CAWI) w pełnej anonimowości. Grupa biorąca udział w badaniu problemów społecznych liczyła 458 osób, w tym 150 dorosłych mieszkańców, 20 sprzedawców i 288 uczniów. Badania zostały podzielone na bloki tematyczne poświęcone następującym problemom: spożywanie alkoholu, zażywanie narkotyków i dopalaczy, palenie papierosów, przemoc, profilaktyka, cyberprzemoc i uzależnienia behawioralne.

Celem diagnozy było poznanie opinii oraz doświadczeń respondentów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych. Ankietowani zostali zapytani o zażywanie narkotyków i dopalaczy, 13,33%

ankietowanych mieszkańców sięgało kiedykolwiek po substancje psychoaktywne, a 2,67% osób zażywa je raz w miesiącu. W przypadku uczniów po substancje psychoaktywne sięgało 1,39% uczniów, co pokazuje, iż skala problemu nie jest duża. Mieszkańcy, którzy mieli kontakt z narkotykami przyznali, iż zażywali marihuanę (90,00%), leki (15,00%), dopalacze (10,00%), amfetaminę (10,00%), środki nasenne (10,00%), kokainę (5,00%) oraz ekstazy (5,00%).

Głównym powodem sięgania po substancje psychoaktywne przez dorosłych mieszkańców Gminy Siedlce była: ciekawość (50,00%), chęć lepszej zabawy (55,00%), towarzystwo (30,00%), wpływ znajomych (20,00%), chęć złagodzenia stresu (10,00%) oraz brak konkretnego powodu (10,00%). Większość mieszkańców stwierdziła, że nie wie czy istnieje możliwość zakupu narkotyków – 56,00%. 17,33% badanych podaje, że są trudno dostępne, a zdaniem 20,00% są one łatwo dostępne. Dla 6,67% badanych narkotyki są całkowicie niedostępne.

Podobnie wygląda dostępność dopalaczy z punktu widzenia wszystkich ankietowanych mieszkańców. Większość osób nie ma wiedzy na temat możliwości pozyskania dopalaczy na terenie ich gminy (54,67%). 16,67% badanych twierdzi, że pozyskanie dopalaczy jest łatwe. 9,33% mieszkańców uważa, że dopalacze w ich miejscu zamieszkania są całkowicie niedostępne, a 19,33% osób wskazało odpowiedź „trudno dostępne”.

W odniesieniu do wcześniejszych pytań, poproszono respondentów o wskazanie, gdzie w gminie mogą nabyć narkotyki lub dopalacze. 81,33% mieszkańców odpowiedziało, że nie zna takich miejsc. Wynikać to może z obawy o poniesienie konsekwencji prawnych przez siebie, bądź z obawy przed osobami rozprowadzającymi substancje psychoaktywne. Pozostali mieszkańcy przyznali, że znają konkretną osobę u której można zakupić narkotyki bądź dopalacze – 10,67% oraz, iż można je zdobyć: na osiedlu (5,33%), na dyskotecie (2,00%), na siłowni (0,67%), w szkole, przed szkołą

Wiedzę dotyczącą substancji psychoaktywnych mieszkańcy czerpią głównie z nowych mediów, tj. telewizji i Internetu – takiej odpowiedzi udzieliło 81,33% badanych. Rzadziej wskazywano na następujące źródła: 45,33% z prasy, od lekarza – 25,33%, od znajomych – 22,67%, z uczelni – 17,33%, z pracy – 16,00% oraz od rodziny – 4,67%. 8,67% respondentów nie szuka i nie zdobywa wiedzy na ten temat. Z kolei 1,39% uczniów stwierdziło, że zażywało narkotyki. 98,61% ankietowanych nigdy nie zażywało tego typu substancji. Do sięgania po substancje psychoaktywne przyznało się 1,53% chłopców oraz 1,27% dziewczynek. Dane pokazują, iż różnica pomiędzy liczbą dziewczynek i chłopców, którzy sięgali kiedykolwiek po substancje psychoaktywne jest nieistotna statystycznie. Co pokazuje, że płeć nie ma istotnego statystycznie wpływu na częstotliwość sięgania po narkotyki lub dopalacze. Uczniowie, którzy przyznali, iż zażywali narkotyki lub dopalacze pierwszy raz zażywali je w wieku: 11-12 lat (50,00%), 13-14 lat (25,00%) oraz w wieku 15-16 lat (25,00%). Uczniowie pierwszy raz sięgnęli po substancje psychoaktywne: na dyskotecie (50,00%), pod nieobecność rodziców w domu (25,00%) oraz w innych okolicznościach, których uczniowie nie wymienili (25,00%). Niezwykle ciekawe wydaje się to skąd uczniowie biorą tego typu substancje, skoro są one prawnie zabronione. Jednak jak wynika z ich odpowiedzi, zdobycie substancji psychoaktywnych nie jest niemożliwe. Uczniowie najczęściej wskazywali, iż: dostali od kolegi lub koleżanki (50,00%), kupili od kogoś kogo znają ze słyszenia, ale nie osobiście (50,00%), brali je wspólnie w grupie przyjaciół (25,00%), kupili od obcej osoby (25,00%), dostali je od obcej osoby (25,00%), otrzymali od kogoś kogo znają ze słyszenia (25,00%) oraz otrzymali je w inny sposób, którego uczniowie nie wskazali (25,00%).

Wszyscy uczniowie, którzy przyznali, że ich rodzice wiedzą o zażywaniu przez nich substancji psychoaktywnych, uważają, że rodzice nie zareagowali na tę informację. Większość uczniów uważa, że

zażywanie narkotyków lub dopalaczy jest zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia – takiej odpowiedzi udzieliło 74,31% osób, a 15,63% sądzi, iż jest to raczej szkodliwe. Z tą opinią nie zgodziło się 3,12% uczniów, w tym 0,69% uważa, iż jest to raczej nieszkodliwe, a 2,43% uczniów sądzi, iż dopalacze zdecydowanie nie są szkodliwe. 6,94% osób wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

W sytuacji problemów z alkoholem, tytoniem, narkotykami lub dopalaczami uczniowie najczęściej zwróciliby się z prośbą o pomoc do rodziców lub opiekunów (64,41%). Wynikać to może z faktu, iż to właśnie z tymi osobami uczniowie mają najlepsze relacje. W dalszej kolejności wymieniano jednak następujące osoby: kolega/koleżanka (27,12%), Telefon Zaufania (13,56%), nauczyciel (8,47%), Policja (8,47%), Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (5,08%), Urząd Gminy (5,08%), Ośrodek Interwencji Kryzysowej (3,39%) oraz inne osoby/miejsca, których uczniowie nie wymienili (10,17%). Natomiast 16,95% osób nie wie jednak do kogo może zwrócić się z takimi problemami.

Badania dowiodły, iż płeć ma niewielkie znaczenie statystyczne, jeśli chodzi o kontakt z substancjami uzależniającymi. Dziewczynki częściej niż chłopcy eksperymentowały z tymi substancjami. W przypadku uczniów, istotną rolę odgrywają rówieśnicy. To oni przede wszystkim nakłaniają się wzajemnie do sięgania po substancje uzależniające. Dane pokazały, że uczniowie palą papierosy, piją alkohol, czy też sięgają po narkotyki podczas imprez towarzyskich, by zaimponować innym oraz pod presją znajomych. W związku z tym można wysunąć wniosek, że presja rówieśników oraz obawa przed byciem odrzuconym przez grupę skłania młodych ludzi do zażywania substancji psychoaktywnych.

Istotnym czynnikiem mającym wpływ na kontakt uczniów ze środkami odurzającymi ma rodzina. Atmosfera w domu oraz problemy, które występują w rodzinie odgrywają ogromną rolę na kontakt uczniów z substancjami odurzającymi, ale także mają wpływ na dorosłe życie. Należy tutaj zwrócić uwagę, iż problemem jest także współczesny styl życia – rodzice nie mają czasu dla dzieci, zostawiają je same sobie. W efekcie są one osamotnione, nie mają wsparcia i szukają ucieczki od problemów za pomocą środków uzależniających. Co istotne, uczniowie posiadają wiedzę na temat zagrożeń wynikających z zażywania substancji psychoaktywnych. Potrafią wskazać ich konsekwencje, wiedzą do kogo zwrócić się w razie sytuacji problemowej. Dużą rolę odgrywają tutaj szkoły – dzięki realizowanym programom profilaktycznym wiedza uczniów jest na wysokim poziomie, a skala uzależnień nie przybiera dużych rozmiarów. Również Gmina Siedlce podejmuje wiele działań mających na celu zmniejszenie skali problemów uzależnień.

W ramach sporządzonej strategii rekomenduje się co do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców oraz instytucji, aby:

- Działania profilaktyczne na terenie Gminy Siedlce miały charakter długofalowy i różnorodny. Nie powinny one ograniczać się jedynie do środowiska szkoły – uczniów i nauczycieli, ponieważ przyniosą wtedy znacznie mniejsze efekty. Zdecydowanie korzystnym działaniem jest edukowanie wszystkich grup społecznych w celu kształtowania prawidłowych postaw oraz świadomości względem istniejących zagrożeń społecznych. Holistyczne działanie pomoże podnieść skuteczność działań.

- Istotne jest kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie gminy, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców. Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemów alkoholizmu, narkomanii, nikotynizmu i uzależnień cyfrowych zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej. Planowane działania powinny polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w

tym zakresie instytucjach. Kluczową rolę mogą odgrywać instytucje cieszące się dużym zaufaniem wśród mieszkańców np. służby porządkowe lub organizacje pozarządowe.

- Rekomenduje się zwrócenie szczególnej uwagi na wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem uzależnień od alkoholu lub narkotyków, uzależnień cyfrowych, czy też przemocy.

- Szkolenia dla lekarzy i pielęgniarek w zakresie rozpoznawania wzorów spożywania alkoholu przez pacjentów i podejmowania interwencji wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie, a także przeprowadzenie dalszych szkoleń w zakresie doskonalenia zawodowego dla pracowników lecznictwa odwykowego.

- Działania skierowane zarówno do pracodawców, jak i pracowników, których celem będzie przedstawienie konsekwencji prawnych związanych z podejmowaniem pracy w stanie nietrzeźwym oraz zagrożeń wynikających z takiej sytuacji. Badanie pokazało, iż 6,14% mieszkańców rzadko wykonuje swoje obowiązki zawodowe pod wpływem alkoholu, a 4,39% osób robi to czasami.

- Szkolenia (w wersji stacjonarnej lub online) dla kadry kierowniczej w zakresie adekwatnego reagowania i interwencji wobec pracowników.

- Wsparcie kadry pedagogicznej poprzez odpowiednie szkolenia, umożliwiające rozwój kompetencji edukacyjnych, poszerzanie wiedzy i budowanie warsztatu metodycznego, ułatwiającego pracę szczególnie pod względem tzw. tematów trudnych (alkoholizm, narkomania, agresja, przemoc, cyberprzemoc, cyberuzależnienia).

- Dalszą realizację zajęć profilaktycznych w szkołach (wśród starszych uczniów) na terenie gminy, poświęconych bezpieczeństwu na drogach, z uwzględnieniem właściwych zachowań i postaw wobec uczestnictwa w szkołach. Kontynuację prowadzonych programów profilaktycznych ze względu na fakt, iż są one skuteczne i przynoszą zamierzone skutki.

- Wdrażanie działań ukierunkowanych na wzmacnianie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych.

- Organizację kursów radzenia sobie ze stresem, usprawniania komunikacji interpersonalnej, radzenia sobie z negatywnymi emocjami. Wzmacnianie asertywnych zachowań, pewności siebie i samoakceptacji.

- Promocje, wspólnie ze szkołami, liderów młodzieżowych i wykorzystywanie ich aktywności w działaniach profilaktycznych i promujących zdrowy styl życia.

- Wykorzystywanie zainteresowań młodzieży i ich aktywności fizycznej do budowania alternatywnych, w stosunku do picia alkoholu i zażywania narkotyków, sposobów spędzania wolnego czasu i realizacji własnych zainteresowań - rekomenduje się, aby działania te miały formę warsztatów i spotkań z ekspertami, ponieważ jest to najbardziej lubiana i skuteczna forma profilaktyki dla tej grupy.

- Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej w celu uświadomienia jak alkohol, papierosy oraz narkotyki wpływają na organizm człowieka oraz funkcjonowanie społeczności, poprzez kampanie w social mediach.

- Badanie pokazało dużą rolę telewizji oraz Internetu w kształtowaniu postaw i opinii względem substancji odurzających, co powinno być wskazówką do opracowania działań profilaktycznych prowadzonych

w szkołach. Naturalnym środowiskiem młodych ludzi w czasach współczesnych jest Internet, dlatego warto spróbować dotrzeć do najmłodszych grup właśnie w ten sposób.

- Rekomenduje się warsztaty dla dzieci i młodzieży na temat przemocy, agresji i konfliktów między uczniami, a także zmotywowanie ich do nauki szkolnej.
- Rekomenduje się edukację rodziny pod względem problemów uzależnień i zasięgania pomocy w wypadku występowania przemocy. Edukacja może mieć formę kampanii społecznej oraz warsztatów i spotkań z ekspertami (w formie stacjonarnej lub online).
- Prowadzenie lokalnych kampanii i innych działań edukacyjnych, mających na celu podniesienie wiedzy społeczeństwa na temat szkodliwości i skutków przyjmowania narkotyków, picia alkoholu i palenia papierosów.

IV. ZASOBY LOKALNE UMOŻLIWIAJĄCE PROWADZENIE PROFILAKTYKI

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Punkt Konsultacyjny
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siedlcach
- Placówki Oświatowe
- Komenda Miejska Policji
- Poradnie Leczenia Uzależnień w Siedlcach
- Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- Grupy AA i AL - ANON działające na terenie miasta Siedlce
- Sądy, kuratorzy sądowi
- Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe (m. in.: „Powrót z U”, „Szansa”, Caritas, Fundacja Rozwoju i Edukacji „Skrzydła”)
- Powiatowa Stacja Sanitarno- Epidemiologiczna
- Kościoły

V. GRUPA DOCELOWA

Adresatami programu są wszyscy mieszkańcy gminy Siedlce, a w szczególności dzieci i młodzież szkolna, ich rodzice oraz przedstawiciele służb, instytucji, organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.

Podczas planowania, a następnie realizowania działań profilaktycznych, szczególna uwaga jest kierowana na dzieci i młodzież. Wszystkie placówki oświatowe działające na terenie gminy Siedlce realizują zadania prewencyjne, dotyczące zapobieganiu problemom społecznym w oparciu o szkolne programy profilaktyki, zgodnie z wymogami ustawy o systemie oświaty. Programy te wspierane są przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Siedlcach.

VI. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Głównym celem programu jest kształtowanie polityki społecznej poprzez prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień od narkotyków oraz doskonalenie istniejącego systemu przeciwdziałania uzależnieniom dostosowanego do zmieniających się potrzeb i zagrożeń.

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób zagrożonych uzależnieniem.
2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii oraz promocja zdrowego i aktywnego stylu życia, a także konstruktywnych form spędzania czasu wolnego w szczególności dla dzieci i młodzieży.
3. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii
4. Zwiększenie efektywności działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach.

Cel szczegółowy 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób zagrożonych uzależnieniem.				
PLANOWANE DZIAŁANIA	1.1	Udzielanie pomocy psychologicznej i prawnej osobom uzależnionym i ich rodzinom - Punkt Konsultacyjny.	WSKAŹNIKI	- l. osób korzystających
	1.2	Podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii poprzez udział w szkoleniach, konferencjach.		- l. szkoleń - l. odbiorców
	1.3	Prowadzenie działań informacyjnych dotyczących możliwości otrzymania pomocy specjalistycznej- udostępnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dla klientów.		- l. udostępnionych materiałów - l. odbiorców
Cel szczegółowy 2. 2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii oraz promocja zdrowego i aktywnego stylu życia, a także konstruktywnych form spędzania czasu wolnego w szczególności dla dzieci i młodzieży.				
PLANOWANE DZIAŁANIA	2.1	Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się problematyką uzależnień.	WSKAŹNIKI	- l. instytucji - l. spotkań
	2.2	Realizacja programów oraz projektów profilaktycznych w szkołach i środowisku lokalnym.		- l. placówek - l. programów - l. uczestników

	2.3	Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży- organizacja zajęć z elementami programu profilaktycznego w okresie wakacyjnym.		- l. imprez - l. uczestników
	2.4	Wspieranie realizacji programów oraz projektów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży promujących zdrowy styl życia wolny od nałogów oraz alternatywne formy spędzania czasu wolnego.		- l. imprez - l. uczestników
	2.5	Wzmacnianie postaw społecznych zapobiegających sięganiu po narkotyki i inne substancje psychoaktywne poprzez realizację różnych działań profilaktycznych- marsze, pikniki, spektakle, koncerty.		- l. akcji - l. uczestników
Cel szczegółowy 3. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii				
PLANOWANE DZIAŁANIA	3.1	Wspieranie organizacji pozarządowych , które realizują zgodnie ze swoim statutem zadania w obszarze profilaktyki rozwiązywania problemów narkomanii.	WSKAŹNIKI	- l. zadań - wysokość środków finansowych - l. uczestników
	3.2	Dofinansowanie zakupu nagród i artykułów biurowych niezbędnych do realizacji szkoleń, zajęć, konkursów, zawodów sportowych i innych imprez o tematyce ściśle powiązanej z problemem uzależnień, profilaktyki oraz promocji zdrowego stylu życia.		- l. podjętych działań - l. uczestników
Cel szczegółowy 4. Zwiększenie efektywności działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach				
PLANOWANE DZIAŁANIA	4.1	Objęcie dzieci i młodzieży szkolnej wsparciem specjalisty ds. profilaktyki i uzależnień.	WSKAŹNIKI	-l. placówek -l. uczniów -l. godzin
	4.2	2 Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym dla rodziców i nauczycieli o substancjach psychoaktywnych i uzależnieniu poprzez konsultacje i spotkania z psychologiem.		-l. placówek -l. uczestników -l. spotkań

Źródłem finansowania zadań wynikających z Programu Przeciwdziałania Narkomanii są dochody z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, a także środki będące w posiadaniu instytucji, służb i organizacji pozarządowych, realizujących przypisane im ustawowo lub statutowo zadania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów narkomanii.

Łączna kwota na realizację Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlce na rok 2022 wyniesie 420 000 zł.

Program realizowany będzie we współpracy z podmiotami wskazanymi w zasobach lokalnych niniejszego programu, w szczególności: Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Siedlcach, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komendą Miejską Policji w Siedlcach, Stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi.

W realizacji programu mogą uczestniczyć na zasadach współpracy osoby fizyczne i prawne, podmioty, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych posiadające niezbędną wiedzę, doświadczenie i potencjał kadrowy w zakresie zadań objętych programem. Gmina może wspierać działanie tych podmiotów lub powierzać im realizację zadań Programu. Przewiduje się zlecanie zadań organizacjom pozarządowym w ramach programu współpracy z organizacjami, w tym: dofinansowanie kolonii profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, dofinansowywanie zajęć dla dzieci i młodzieży w świetlicach środowiskowych, dofinansowanie zajęć profilaktyczno-sportowych i sportowo-rekreacyjnych, pomoc terapeutyczno-rehabilitacyjną dla osób uzależnionych i ich rodzin. Podmioty realizujące zadania Programu mają obowiązek informowania o źródle finansowania/dofinansowania działania w następującym brzmieniu: „DZIAŁANIE FINANSOWANE /DOFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH/ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY SIEDLCE NA ROK 2022” - stosownie do charakteru realizowanego zadania, poprzez widoczną informację pisemną w miejscu jego realizacji, kierowaną do odbiorców. Ponadto podmioty zobowiązane są do złożenia sprawozdania merytorycznego i finansowego z przeprowadzonych działań.

VII. KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY SIEDLCE NA ROK 2022.

Wójt Gminy Siedlce przedkłada Radzie Gminy Siedlce sprawozdanie z realizacji Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlce na rok 2022 do końca I kwartału 2023 roku.